I. Tekintsük az említett $ABCDE$ ötszöglapot a P poliéder alaplapjának úgy, hogy $AB = a$, $AE = b$, $DE = a/2$, ekkor $BC = b/2$. A további lapok száma 5, így mindegyiküknek van éle az alapon, és az alapsíkra merőleges lap a CD élhez kapcsolódik; legyen ennek harmadik csúcsa F, a hátra levő 7. csúcs pedig G.

A CB és DE alapélre támaszkodó oldallapoknak a konvexség miatt át kell menniük F-en. P további vizsgálata aszerint alakul, hogy F-ben csak a mondott 3 lap metszi egymást, vagy még további lap is.

Ha F 3-lapú csúcs – azaz egyszersmind 3-élű is –, akkor P-nek F-ből kiinduló harmadik élét az FCB, FDE oldallapsíkok metszésvonala tartalmazza (1. ábra). A metszésvonal az alaplap síkját a BC, ED egyenesek metszéspontjában, a téglalap lemetszett H csúcsában döfi át, másrészt átmegy G-n, hiszen az 5 alapcsúcs egyikén sem mehet át. E metszésvonalnak egyetlen pontja van az alap fölött d magasságban, eszerint G egyértelműen meg van határozva, hacsak $d > c$, hiszen a konvexség miatt G-nek a CDF sík A-t tartalmazó oldalán kell lennie, vagyis a HF szakasz F-en túli meghosszabbításán. – Ezek szerint az F-ben összefutó lapok a $BCFG$, $EDFG$ négyszögek, a hátra levő 2 lap pedig a konvexség alapján az ABG és AEG háromszög. Ebben az esetben P-t az $ABHEG$ gúlából is származtathatjuk a $HCDF$ gúla lemetszése útján.

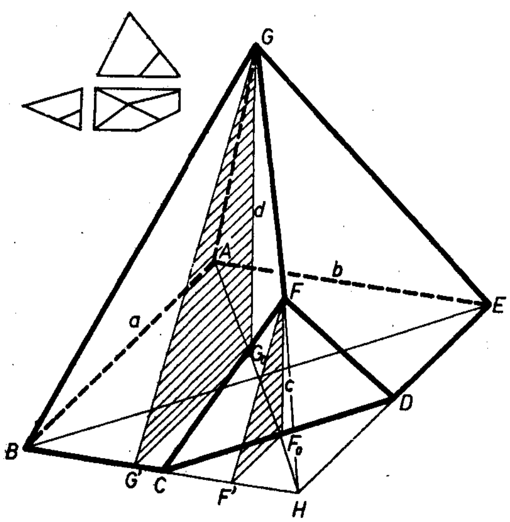

1. ábra

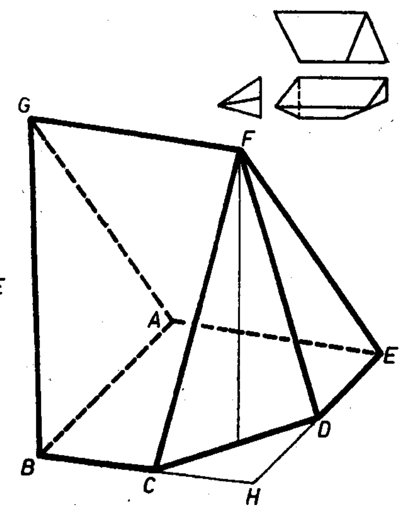

2. ábra

Amennyiben F a poliéder további oldallapjának is csúcsa – ti. az alaphoz a BC, CD, DE élen kapcsolódó lapokon túl –, ez csak az egyik lehet az alaphoz a hátra levő EA és AB élen kapcsolódó lapok közül, különben ugyanis a keletkező konvex poliéder ötoldalú gúla lenne, és nem lehetne 7. csúcsa. Elég azt az esetet tekintenünk, ha az F-en átmenő negyedik oldallapsík az EA élen kapcsolódik, hiszen a másik lehetőség ebbe megy át a B, E és C, D betű-párok egyidejű fölcserélésével, és ez a fölcserélés az alapidom tulajdonságait változatlanul hagyja (2. ábra).

Ekkor az F-ben összefutó 4 lapsík egymásutánja (3–3 ponttal meghatározva) FBC, FCD, FDE, FEA, és így az utolsó lap az első laphoz élben csatlakozik. S mivel e két sík tartalmazza a téglalap szemben fekvő, tehát párhuzamos BH, AE oldalegyenesét, azért az F-en áthaladó metszésvonaluk is párhuzamos ezekkel, és így az alap síkjával is. Ezen kell lennie G-nek, ilyen megoldás tehát csak $d = c$ esetén lehetséges, és megfordítva: e feltétel mellett nincs is más megoldás.

Így azonban G-ként szerepelhet az F-ből kiinduló és EA-val egyirányú félegyenes bármely pontja, tehát P nincs egyértelműen meghatározva.

II. P felszínének és térfogatának kérdését csak az előbbi (azaz $d > c$ feltételű) esetben vizsgálhatjuk (1. ábra).

P térfogata, mint az $ABHEG$ és $CHDF$ gúlák térfogatának különbsége

$$V = \frac{abd}{3} - \frac{1}{2} \cdot \frac{a}{2} \cdot \frac{b}{2} \cdot \frac{c}{3} = \frac{ab}{24}(8d - c).$$

a numerikus adatokkal 4625 térfogategység.

III. A $GFCB$, $GFDE$ lapok területét szintén a lemetszésre támaszkodva számítjuk. Legyen G és F vetülete a BC egyenesen G', F', az alaplap síkján G_0, F_0, a legutóbbi felezi a CD alapélt, ennélfogva negyedeli a téglalap HA átlóját, így pedig a fentiek szerint G_0 is rajta van az átlón. Ezért $GG'G_0$ és $FF'F_0$, valamint $HG'G_0$ és $HF'F_0$ hasonló háromszögek, így G_0-nak a BC, ED egyenestől való távolsága

$$G_0G' = \frac{d}{c} \cdot F_0F' = \frac{ad}{4c}, \qquad G'H = \frac{d}{c} \cdot F'H = \frac{bd}{4c},$$

ennélfogva az AE, AB egyenestől való távolsága

$$\left|\frac{ad}{4c}-a\right|=\frac{a}{4c}\cdot|\,d-4c\,|,$$
$$\left|\frac{bd}{4c}-b\right|=\frac{b}{4c}\cdot|\,d-4c\,|.$$

Így a GBH, GHE, GEA, GAB oldalháromszög magassága:

$$(GG'=)\frac{d}{4c}\cdot\sqrt{a^2+16c^2},\qquad \frac{d}{4c}\cdot\sqrt{b^2+16c^2},$$
$$\sqrt{\frac{a^2}{16c^2}\left(d-4c\right)^2+d^2},\qquad \sqrt{\frac{b^2}{16c^2}\left(d-4c\right)^2+d^2},$$

és hasonlóan az FCH, FHD háromszög F-ből induló magassága

$$\frac{1}{4}\sqrt{a^2+16c^2},\qquad \frac{1}{4}\sqrt{b^2+16c^2}.$$

P felszínét most már úgy kapjuk, hogy e 6 magasságot rendre megszorozzuk a megfelelő alap felével: $b/2$-vel, $a/2$-vel, $b/2$-vel, $a/2$-vel, $(-b/4)$-gyel, $(-a/4)$-gyel, és e szorzatok összegéhez hozzáadjuk a CDF háromszög és az alaplap területének összegét. Alkalmas összevonásokkal:

$$F_P=\frac{b}{16c}(2d-c)\sqrt{a^2+16c^2}+\frac{a}{16c}(2d-c)\sqrt{b^2+16c^2}+$$
$$+\frac{b}{8c}\sqrt{a^2(d-4c)^2+16c^2d^2}+\frac{a}{8c}\sqrt{b^2(d-4c)^2+16c^2d^2}+\frac{c}{4}\sqrt{a^2+b^2}+\frac{7}{8}\,ab.$$

A számadatokkal $F_P=1851{,}6$ területegység.

Nagy András (Budapest, Toldy F. Gimn., III. o. t.) dolgozata alapján.

Megjegyzés. $d=4c$ esetén G_0 az A csúcsba esik, és F_P képlete némileg egyszerűbbé válik.